

MERKEL ȘI ZEMMOUR, SFÂRȘIT ȘI DEBUT EUROPEAN CU NORI CENUȘII LA ORIZONT

Autor: Petre M. Iancu | 4 decembrie 2021

Angela Merkel și-a luat adio de la putere. Mai dur decât ea, succesorul ei, Scholz, cere vaccinul obligatoriu, o idee cam la fel de polarizantă ca discursul lui Eric Zemmour, un candidat al drepte la președinția Franței.

Ce va fi, oare, cu motorul franco-german al Europei? Va continua să funcționeze, chiar dacă nu la turații maxime? Se va gripa? Sau va intra pe multă vreme în reparații capitale? Întrebările sunt legitime și presante, fiindcă la cârma ambelor țări au loc, ori s-ar putea produce în curând, schimbări de anvergură istorică.

La Paris și-a anunțat candidatura la președinție Eric Zemmour, un ziarist considerat de o mare parte a presei mainstream „populist de dreapta” sau „extremist”. Înainte de a-și anunța oficial candidatura, Zemmour, autorul mai multor cărți foarte populare, dar controversate, în care francezul de origine nord-africană și religie evreiască exprimă viguroase critici la adresa islamului, era cotate în sondaje ca fiind mai bine plasat decât șefa „Adunării Naționale”, Marine Le Pen, și, deci, în stare să ajungă să se confrunte în turul de balotaj cu actualul președinte al Franței, Macron.

Final de eră

În răstimp, în Germania, s-a încheiat o eră. Cea mai celebră fiică a RDG și mamă a națiunii germane și-a luat oficial adio de la putere. În locul Angelei Merkel trece la putere social-democratul Olaf Scholz, care a și început să-și polarizeze națiunea, pronunțându-se, în asentimentul majorității germanilor, în favoarea vaccinului obligatoriu. Iar cel din urmă e de natură să întărească stigmatizarea minorității care i se împotrivesc. Și, după cum reliefa recent Berliner Zeitung, conducerea politică a unei țări „nu trebuie să aplice decât cele mai îngăduitoare mijloace în vederea combaterii eficiente a unei pandemii”. Or, vaccinarea cu de-a sila, impusă prin „amenzi pe care nu le pot plăti decât bogații”, n-are loc în colecția unor astfel de mijloace. Și mai clar

avertizează un ziar renan, potrivit căruia „vaccinarea obligatorie ar diviza societatea și mai adânc. Ar fi iluzoriu să se creadă că antivacciniștii s-ar converti sub presiunea amenințării amenzii”.

În schimb, presiunea statului i-ar „trimite pe sceptici în brațele extremei drepte”. Care-și sporește rândurile automat, când extrema stângă își impune câte una din revendicările ei radicale.

Bilanțul cancelarei

Remarcabilă, în context, e estimarea ziarului Rhein-Neckar Zeitung, potrivit căreia asemenea măsuri coercitive ar scinda și mai adânc societatea, sintagmă care admite, implicit, îngrijorătoarea ei dezbinare actuală. E ea legată doar de pandemie și de informările legate de vaccinuri și terapii, resimțite de mulți ca insuficiente și unilaterale? Și i se poate atribui Angelei Merkel vina exclusivă a acestei polarizări? Evident că nu.

Nefăcutele ei, legate în special de pierderea controlului statului în criza migrației din 2015, s-au datorat în mare măsură instinctului ei de putere și convingerii, până la un punct potrivite țelului ei, că a alege calea îmbrățișării necondiționate a adversarului de stânga și a ideilor lui progresiste era calea cea mai sigură de a se menține la butoane. În plus, în special în primii ani la șefia executivului, Merkel a acumulat o serie de merite, motiv pentru majoritatea, prin tradiție obedientă, a compatrioților ei, de a-i acorda încredere mult timp. Dar e remarcabil faptul că, la plecarea ei, predomină în comentariile presei bemolul. Nu puțini observatori politici au început în fine să realizeze, ori să admită, că Merkel n-a făcut doar bine în lunga ei carieră politică.

Extrem de criticată și controversată va rămâne decizia ei de a deschide granițele în beneficiul sutelor de mii de migranți din lumea islamică luând cu asalt Europa în 2015.

Pretenția potrivit căreia n-ar fi putut acționa în fața acestui aflax altfel decât a făcut-o s-a văzut credibil contrazisă de exemplul altor lideri europeni, atunci sau ulterior, care au demonstrat că se poate menține controlul frontierelor dacă există voința politică necesară. Și de Merkel însăși, care și-a schimbat radical politica în acest domeniu din 2016. Dar, pentru multe țări europene, între care Marea Britanie și Franța, schimbarea ei de macaz a survenit tardiv.

Înainte de a fi fost dezbinați în pro- și anti-vacciniști, în adepți ai Științei cu Ș mare și conspiraționiști cu c mic, în ecologiști cu merite sacrosante, elogiați cu ditirambi planetari și negaționiști cu spume, în adepți ai corectitudinii politice și partizani ai libertății, britanicii și francezii s-au văzut învrăjbiți de migrație. Speriați, între altele, și de ideea valurilor migratoare covârșind Europa, britanicii au optat în majoritate pentru Brexit. Iar în Franța a luat amploare populismul de dreapta.

Dialectică progresism-populism

Pe mulți francezi și germani i-au înfuriat și speriat, când nu i-au umplut de entuziasm, nu atât ursuleții de pluș, ori buchetele de flori cu care au fost întâmpinați în Germania deopotrivă refugiați și islamiști, cât ideologizarea, de către elite și o amplă parte a presei, a islamului și parțiala tabuizare a realității celui politic, generând terorism. Apariția, în Franța, a societăților paralele din suburbii segregate de întinse zone „no-go”, în care și polițiștilor le e frică să intre, disprețul manifestat față de drepturile femeii de tot mai numeroșii fundamentalisti musulmani din orașele Hexagonului, precum și amploarea cruzimii manifestate de teroriștii islamiști în atentatele din 2016 le-au pus multor francezi capac. Pe acest fond angoasant s-a produs ascensiunea surprinzătoare a lui Eric Zemmour.

I s-a reproșat un prezumtiv „fascism” și că ar fi un „Donald Trump” francez. Că susține teze ca cea a mării „înlocuiri de populații”, în speță a substituirii albilor creștini cu musulmani și oameni de culoare, de care s-ar fi prevalat atentatori, precum cel odios care a însîngerat Christchurch.

Zemmour și deplasarea spre dreapta a clasei politice franceze

Or, pe Eric Zemmour, care nu e nici alb, nici creștin și nu e magnat, ci cărturar, autor al mai multor cărți de mare succes, probând profunda cunoaștere a istoriei Franței, cultura, pregătirea intelectuală și finețea retorică îl deosebesc net de prea puțin cultivatul Trump. Provocatori, ultraconservatori și populiști sunt însă ambii, când exaltă un trecut idealizat spre a zugrăvi în culori excesiv de sumbre un prezent de înlocuit, salvaționist, sub mesianica lor conducere. Și când preiau în folos propriu, răsturnându-le, politicile identitare ale extremei stângi.

Dar dacă extremiștii ori populiștii susțin că ziua iese în genere soarele, iar noaptea luna, e greu să nu fi de acord cu realitatea, doar pentru că o exprimă ei. Situația demografică angoasantă a populației creștine și albe din vestul Europei e marcată de neconținută ei scădere numerică și de concomitentă amplificare a segmentelor imigrate și ghetoizate, originare din lumea islamică.

Nici aprecierea meritocrației, apelul refacerii încrederii în elite, aderența la valori republicane și adversitatea deschisă față de ceea ce Zemmour numește „islamogauchism” și incompatibilitatea islamului cu drepturile femeilor și cu valorile democrației, ori criticile la adresa unei prese tot mai înclinate să cenzureze și să tabuizeze teme sensibile nu pot fi cotate ca fascism.

Pozițiile sale ultraconservatoare, prea populare din unghiul elitelor politice și culturale actuale, dau glas anxietății unui număr notabil și crescând de vest-europeni, care nu se mai simt, în patrie, acasă. Ele au împins mult spre dreapta și partidul gaullist, „LR”,

stimulând divorțul întregii clase politice franceze de zona stângii ultraprogresiste a spectrului politic.

Data fiind popularitatea ideilor carismaticului Zemmour, cu atât mai simpatizat în era lehamitei politice cu cât nu are un partid, pe segmentul său de spectru politic se bat (spre norocul lui Emmanuel Macron) și gaulliștii și Adunarea Națională condusă de Marine Le Pen.

Or, această deplasare franceză spre dreapta vine în răspăr cu alta, la fel de accentuată, de natură să schimbe durabil fața Europei. Este volta politică în direcție diametral opusă, de actualitate, ori predictibilă, marcând Germania și Austria.

Ambele țări de limbă germană se află în finalul unei ere moderat-conservatoare și în pragul unei orientări spre progresism radical. Acest clivaj nu anunță nimic bun pentru viitorul unei Europe oricum divizate și captive unui șir virtual interminabil de crize financiare, economice, pandemice, morale și politice, sau pentru un motor franco-german al UE care va tuși mult înainte să se reaprindă.